

Laboratoriumonderzoek olmen - foto Yves Adams / Vildaphoto

Menselijke invloed op Vlaamse olmenpopulaties zichtbaar gemaakt

Door de rampzalige iepenziekte werden de veldiep en de bergiep, twee inheemse olmensoorten, sterk in aantal gereduceerd, terwijl ze ook nog eens te lijden hadden onder habitatverlies en -fragmentatie. Reden temeer om een genenbank voor beide soorten aan te leggen. De genenbank voor Vlaanderen is ondertussen een feit en bestaat uit een verzameling van olmen bekomen uit enten van vermoedelijk autochtone exemplaren. We kunnen echter moeilijk inschatten of er genetisch identieke exemplaren, klonen genaamd, in de genenbank staan, omdat de veldiep en de Hollandse iep (de hybride van veld- en bergiep) zich via wortelopslag kunnen voortplanten. Onder meer vanwege de mogelijkheid tot vegetatieve vermeerdering waren olmen zeer populair doorheen de tijd, als veevoeder, als laanboom, als haag, enz. Bovendien kennen olmen een lange geschiedenis van cultivatie. Je kan je dan ook de vraag stellen in welke mate de mens de huidige olmenpopulaties beïnvloed heeft. Het antwoord? "In hoge mate".

Een opvallend resultaat van het olmenonderzoek is dat de meerderheid van de onderzochte herkomsten uit de genenbank hybriden bevat. Het gaat niet alleen over eerste generatie hybriden maar ook over terugkruisingen met één van de oudersoorten. Zo een hybridenzwerm kan mede tot stand komen met hulp van de mens, o.a. door de verstoring van het habitat van beide soorten. Verder blijken klonen van veld- en Hollandse iep of nauw verwante olmen op verschillende, soms veraf gelegen, locaties voor te komen. Dit zijn duidelijke aanwijzingen voor aanplantingen waarvoor plantsoen vooral bekomen uit stek en niet noodzakelijk van lokale oorsprong gebruikt werd. Bovendien vonden we meermaals de oude cultivar 'Klemmer' onder de bemonsterde olmen en zaten er mogelijks nakomelingen tussen van dezelfde cultivar, alsook van de oude cultivars 'Belgica' en 'Major'. Naast de invloed van menselijke activiteiten op de olmen, bracht de studie de beperkte genetische variatie onder de huidige Vlaamse olmen aan het licht. De aanleg van een genenbank is dan ook een goede zaak voor het behoud van deze soorten. Deze resultaten zullen bijdragen aan de optimalisatie van de samenstelling van de genenbank, maar leveren ook meer inzicht in de ecologie en de (historische) verspreiding van de olmen.

Karen Cox & An Vanden Broeck

Bron-URL:

<http://jaarboekarchief.inbo.be/jaarverslag-2013/menselijke-invloed-op-vlaamse-olmenpopulaties-zichtbaar-gemaakt>